

نگاهی به نقش مخرب تل آویو در مناسبات باکو- تهران و بیهوده‌گویی‌های همسایه بدون رعایت حسن هم‌جواری

زبان سرخ باکو

تقویت همکاری در زمینه‌های اقتصادی، امنیت انرژی و ابتکار گفت‌وگو کردیم». وی افزود: «آذربایجان، کشوری مسلمان و موقعیت آن استراتژیک است به همین دلیل روابط دو کشور دارای اهمیت و امکانات بزرگ است». قبل از این الهام علی‌اف، رئیس‌جمهوری آذربایجان، مختار محمودوف را به عنوان اولین سفیر این کشور در تل آویو منصوب کرد. او مقام باتجربه‌ای است که در وزارت خارجه و آموزش سمت‌های مهمی بر عهده داشت. اگرچه حمله فردی به دلایل شخصی در هفتم بهمن سال گذشته به سفارت این کشور در تهران روابط بین ایران و جمهوری آذربایجان را تحت تاثیر قرار داد، اما سوءاستفاده‌های اسرائیل برای فشار به باکو این‌ روزها چهره‌ای ضدایرانی از آذربایجان به نمایش گذاشته که مناسبات دو همسایه شمالی را به‌شدت تحت‌الشعاع قرار داده است.

هرچه تحلیلگران نسبت به بهبود روابط ایران و کشورهای حاشیه خلیج فارس امیدوارند، به‌عکس گویا در قفقاز، جمهوری آذربایجان ساز تنش با تهران را کوک می‌کند. شدت این تنش‌ها تا جایی پیش رفت که شنبه این‌ هفته سفارت جمهوری اسلامی ایران در باکو، یادداشتی اعتراض‌آمیز برای وزارت امور خارجه آذربایجان ارسال کرد. روابط‌عمومی وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران با انتشار اطلاعیه‌ای اعلام کرد که «در پی تداوم اقدامات خارج از نزاکت و توهین‌آمیز توسط برخی رسانه‌های جمهوری آذربایجان، سفارت جمهوری اسلامی ایران در باکو با ارسال یادداشت اعتراض شدید‌اللحنی به وزارت امور خارجه این کشور، ضمن درخواست توقف این‌ روند و جبران آن، نسبت به عواقب منفی و خسارت‌بار تداوم این بداخلاقی رسانه‌ای بر مناسبات آتی دو کشور هشدار داد».

البته پیش از این یادداشت اعتراضی سفارت جمهوری اسلامی ایران در باکو، شاهد واکنش‌هایی از جانب ناصر کنعانی، سخنگوی دستگاه سیاست خارجی نسبت به برخی اقدامات،



امور خارجه آذربایجان طفره رفت و سراخ اتهام‌زنی‌های جدید علیه ایران رفت. آیا تداوم سکوت، مهر تایید ضمنی بر اظهارات شریک استراتژیک باکو نیست؟ رژیم جنایتکار صهیونیستی از نزدیک‌شدن به کشورهای مسلمان، هدفی جز ایجاد اختلاف و چنددستگی در امت اسلامی برای تحقق مطامع توسعه‌طلبانه خود ندارد. به برادران و خواهران مسلمان در آذربایجان توصیه می‌کنیم نسبت به نیت واقعی دشمن صهیونیستی هوشیار باشیم».

در کنار این مواضع کنعانی، علی نیکزاد، نایب‌رئیس مجلس شورای اسلامی هم اوایل فرودین به جمهوری آذربایجان هشدار داد. نیکزاد در مطلبی در صفحه توییتر خود نوشت: «نظام مقدس اسلامی نسبت به تحولات در مرزها و همسایگانش حساس است و به بلندپروازی‌ها، پاسخ محکم می‌دهد. امیدوارم همسایگان ما حسن هم‌جواری با نیاکان خود را فدای وسوسه صهیونیست‌ها نکنند». البته او در این توییت از دو هشگ «باکو» و «ایران» استفاده کرد.

البته تنش آفرینی‌های باکو علیه ایران در روزهای اخیر به قدری پررنگ بوده که کار از وزارت امور خارجه هم فراتر رفت و حتی واکنش فرماندهان نظامی را نیز به دنبال داشت. در این رابطه کیومرث حیدری، فرمانده نیروی زمینی ارتش هم عنوان کرد که «در قفقاز چندین موضوع بسیار حساس وجود دارد. یکی از آنها حضور رژیم صهیونیستی در داخل مرزهای این کشور است». حیدری خاطرنشان کرد «ایران حضور عناصر صهیونیستی را در کشورهای منطقه تحمل نمی‌کند و با آن مقابله خواهد کرد».

فرمانده نیروی زمینی ارتش، مشکل دیگر درخصوص آذربایجان را حضور توریست‌های سوریه دانست که در جریان جنگ باکو و ارمنستان به منطقه دعوت شده‌اند که از دید حیدری، ایران هیچ مدرک معتبری دال بر خروج این‌ عناصر از منطقه

مواضع و تحرکات باکو نیز بودیم. جمعه ۱۱ فرودین بود که کنعانی خواستار توضیح مقامات آذربایجان شد. سخنگوی وزارت امور خارجه کشورمان اظهارات وزیر خارجه رژیم صهیونیستی مبنی بر توافق با وزیر خارجه آذربایجان در مورد «تشکیل یک جبهه متحد علیه ایران» را سند دیگری از نیت شوم رژیم صهیونیستی جهت تبدیل خاک جمهوری آذربایجان به عرصه تهدید علیه امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران دانست و آن را قویا محکوم کرد.

کنعانی اظهارات وزیر خارجه رژیم صهیونیستی درخصوص تشکیل جبهه متحد ضدایرانی و نیز اظهارات وزیر خارجه آذربایجان درباره محتوای گفت‌وگوها و «مرحله جدید شراکت استراتژیک» بین جمهوری آذربایجان و رژیم صهیونیستی را تایید ضمنی جهت‌گیری ضدایرانی همکاری‌های آنها خواند و خواستار توضیح مقامات آذربایجانی در این رابطه شد.

سخنگوی وزارت امور خارجه کشورمان با تأکید بر پیوند ناگسستنی تاریخی و دینی بین مردم ایران و آذربایجان افزود: «جمهوری اسلامی ایران همواره کوشیده است تا تلاش بدخواهان برای ایجاد فاصله بین دو کشور همسایه را ناکام بگذارد و از دولت آذربایجان نیز انتظار می‌رود از دامی که دشمنان روابط دو کشور پهن کرده‌اند، دوری کند. بدیهی است که جمهوری اسلامی ایران نمی‌تواند نسبت به توطئه رژیم صهیونیستی علیه خود از خاک جمهوری آذربایجان بی‌تفاوت بماند».

اما این پایان واکنش‌های کنعانی به تنش‌آفرینی‌های باکو نبود. به فاصله یک روز بعد، سخنگوی وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران به اتهام‌زنی جدید دولت آذربایجان علیه ایران واکنش نشان داد. ناصر کنعانی در صفحه توییتر خود در این ارتباط نوشت: «از دولت آذربایجان خواستیم در مورد سخنان وزیر خارجه رژیم صهیونیستی مبنی بر توافق با آذربایجان برای تشکیل جبهه متحد علیه ایران توضیح دهد. سخنگوی وزارت

ندارد. موضوع سوم از منظر این فرمانده ارشد ارتش جمهوری اسلامی ایران، غیرقانونی بودن تغییرات مرزهای دولتی در منطقه قفقاز است. به گفته وی، ایران به مرزهای کشورهای همسایه احترام می‌گذارد، اما اجازه تغییر آنها را هم نخواهد داد. البته این سخنان فرمانده نیروی زمینی ارتش با واکنش تند جمهوری آذربایجان مواجه شد.

به جز مواضع امیر حیدری، نیروی هوایی ارتش جمهوری اسلامی ایران هم اخیرا در جدیدترین کنش هم‌زمان با جدی‌شدن احتمال وقوع جنگ، جنگنده‌هایش را بر فراز آسمان شمال غرب ایران و در نواحی نزدیک به مرزهای ارمنستان، باکو و نخچوان به پرواز درآورد. نمایشی که می‌توان معنای هشدار جدی تهران به باکو را از آن مورد بازخوانی قرار داد.

در کنار نکات یادشده، تنش‌ها در مناسبات باکو - تهران اکنون جنبه‌های دیگری هم پیدا کرده است. ترور فاضل مصطفی، نماینده مجلس جمهوری آذربایجان که چهره‌ای ضدایرانی دارد، سبب شد تا محور جدیدی برای حمله و حمله علیه تهران از سوی باکو شکل گیرد. در این راستا، آبخان حاجی‌زاده، سخنگوی وزارت امور خارجه باکو، مدعی شده رسیدگی اولیه به اقدام توریستی علیه فاضل مصطفی (نماینده مجلس)، بر ردیای ایران دلالت دارد و این اقدام ادامه حمله توریستی به سفارت جمهوری آذربایجان است. در عین حال حاشیه‌سازی‌های باکو حتی به عزل و نصب‌های دیپلماتیک ایران و سفرای کشورمان در جمهوری ارمنستان هم کشیده شده است. این حاشیه‌سازی‌ها تا آنجا پیش رفت که سفارت جمهوری اسلامی ایران در ارمنستان، از انتشار مطالب جعلی و بی‌اساس درباره منطق انتخاب سفیر کشورمان در جمهوری ارمنستان و نیز سوابق کاری وی و بازنشر آن در گروه‌های مختلف ابراز تأسف کرد.

با عبثک منافع، مصالح و امنیت ملی، بی‌شک تداوم و بهبود روابط با همه همسایگان در اولویت سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران قرار دارد و تهران همواره از تنش‌زدایی و ارتقای مناسبات استتقبال می‌کند، اما در این میان عملکرد جمهوری آذربایجان به‌ویژه در دو هفته‌ای که از شروع سال جدید شمسی می‌گذرد باعث شده تا تهران برخلاف گذشته با لحن متفاوت تری در مورد قفقاز سخن بگوید؛ چراکه تمامی شواهد، دلایل و قرائن نشانگر آن است که به هیچ عنوان این بار تهران نمی‌تواند نظاره‌گر بیهودگی‌هایی باشد که از جانی دیگر کوک شده‌اند.

هشدارهای چندباره، افتتاح کنسولگری ایران در شهر قاپان از استان سیونیک ارمنستان، برگزاری رزمایش سپاه در ارس و اخیرا مانور جنگنده‌های ایرانی در نواحی مرزی آذربایجان ازجمله نمونه‌هایی هستند که حکایت از آن دارند که تهران دیگر نمی‌تواند به عنوان یک نظاره‌گر بی‌طرف در قبال جمهوری آذربایجان عمل کند. البته این اقدامات تهران لزوما به معنای تنش‌زایی یا احتمال جنگ با باکو نیست، اما جمهوری اسلامی ایران ضمن احترام به همه همسایگان باید این هشدار را هم بدهد که درخصوص تحقق منافع و امنیت ملی با هیچ بازیگر منطقه‌ای و فرامنطقه‌ای تعارف ندارد.

ریموند ویل

RAYMOND WEIL
GENEVE



SARMAN Co.

No. 1832, Dr. Shariati St., Next to Pol-E-Roomi, Tehran - Iran